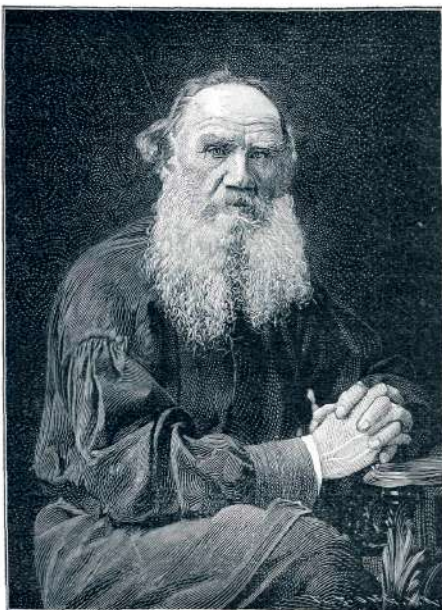

obupa in v takih trenutkih se ji iztrgajo iz prsi vzkliki, ki zvene kot bogokletstvo. V takih trenutkih bi hotela „nebo pretresti s svojimi protesti“ in ognjene strele spuščati pred božji prestol, slednjič pa prizna s solzami v očeh svojo vero, ozre se na modro z zvezdami posejano nebo ter zapiše s krvjo svojega srca: „Solze so mi tekle iz očesa kot toča srebrna, dokler nisem z glasom, ki je pretresal mojo dušo, rekla: in vendar je on gori! Jaz ga čutim!“ Na nekem drugem mestu moli duša pesnikinje in prosi, „da bi mogla biti kaplja na obleki božji“, ne da bi zase uživala nebesa, ampak da bi tresoča se pred tvojim veličastvom bila tolažilna solza za našo zemljo.

Marija Konopnicka je živelja in delovala v najtežavnih časih poljskega naroda. Nastopila je takoj po krvavi vstaji leta 1863., ki je potlačila duha poljskega naroda in mu odvzela svežost in pogum bolj kot katera druga zgodovinska nesreča. Na političnem polju je zavladovalo najhujše

† LEV NIKOLAJEVIČ TOLSTOJ

preganjanje in na kulturnem polju je zavladovalo geslo „pozitivnega dela“. Vsak naj skrbi zase in gleda, da se kolikor mogoče obogati, vsak idealizem in vsako višje stremenje naj se pa odloži. Doba tega suhoparnega materializma se imenuje na Poljskem „doba pozitivizma“.

Tu je posegla vmes predvsem Konopnicka s svojim neizčrpljivim idealizmom in globokim čustvovanjem. Sienkiewič je odprl poljskemu narodu v svojih romanih zlate zakladnice slavne preteklosti. Konopnicka je pa obrnila njegovo pozornost na tiho in trpeče ljudstvo. Tako je slednjič bila premagana doba hladnega pozitivizma, mladina je spet pričela kipeti in se navduševati in duša poljskega ljudstva se vzbuja. To je v veliki meri zaslug Konopnicke.

Najkrasnejše delo Konopnicke je labodja pesem, ki ima naslov „Gospod Balcer v Braziliji“. To delo se lahko meri z „Gospodom Tadejom“ Mickiewiča. Za predmet ima tragedijo kmečkega izseljevanja v Brazilijo. Škoda, da nimamo o Konopnicki še nobenega obširnejšega životopisa (nekaj je o njej pisal dr. Prijatelj) in da nimamo nobene njene umotvora prevedenega na slovenski jezik.

† Lev Nikolajevič Tolstoj.

V nedeljo 20. novembra je raznesel brzojav po vsem svetu, da je preminul eden največjih duševnih velikanov, ki je mnogo desetletij vladal nad duhovi človeštva in vrezal svoj pečat v umetniško tvorjenje človeškega duha — Lev Nikolajevič Tolstoj.

Razdeljena so mnenja, kar zadeva njegovo filozofsko, versko in нравno naziranje, in mi mu v tem ne moremo prirediti. Ves svet ga pa slavi, brez razločka narodnosti, vere in političnega naziranja, kot enega prvih slovstvenih veleumov sveta in ime pisatelja „Ane Karenine“ in „Kreutzerjeve sonate“ bo ostalo nepozabljeno med človeškim rodом.

V prihodnjem letniku prinesemo o njem daljšo razpravo.

6008

Slovenska jubilejna razstava v Ljubljani, prirejena v proslavo cesarjeve osemdesetletnice v Jakopičevem paviljonu, si je stavila za nalogo, pokazati razvoj slovenske upodabljajoče umetnosti zadnjih 80 let. Že zdavnaj je bilo potrebno podati našemu občinstvu priliko, da vidi svoje umetnike zbrane in razvrščene, ker se s tem najkrepkeje vzbudi zanimanje in tudi umevanje za slikarstvo. Obenem pridejo tudi moderni, ki jih občinstvo po veliki večini še vedno odklanja, šele poleg starih do veljave, kajti le kdor starih ne pozna, more mlade brezpogojno obsoditi. Da se je ta misel ostvarila, gre zaslugi g. Jakopiču. — O razstavi sami bomo govorili prihodnjic.

0960

Naše gledišče.

Letošnja glediška sezona se je otvorila s predstavo Medvedove žaloigre „Kacijanar“. Bil je to čin pietete do našega velikega pesnika. Že z ozirom na lepi jezik in na domoljubno vsebino je vredna, da se je igrala. Obisk je bil velik, igranje pa ni zadovoljilo. Glavna napaka je bila, da naše gledišče nima sil za junaške vloge.

Dalje se je predstavljalo doslej: Gerhart Hauptmann: „Hanice pot v nebesa“, dramatična poema v dveh delih s petjem in godbo. Videli smo jo samo eno nedeljo popoldne in se ni več ponavljala, dasiravno se je igralo za naše razmere jako dobro in je vsebina pretresljiva. Edina pomanjkljivost je bila, da našemu gledišču za tako predstavo primanjkuje uprizorilnih sredstev. Tej drami se je dodala burka v enem dejanju „V civilu“, spisal Gustav Kadelburg. Tej burki se mora odreči vsaka umetniška vrednost. Njena edina prizorilna sila je nekaj grotesknih komičnih prizorov. Bolestnost se je pretiravala včasih, da je postala skoraj neokusna. Videli smo menda prvič v našem gledišču neko madžarsko dramo. Bila je to drama v štirih dejanjih „Tajfun“, katero je spisal Melhijor Lengyel. Predstavlja nam Japonce v Evropi in je po svoji vsebini domoljubna tendenca, razvita do skrajnosti. Igralo se je dobro in drama sama je zanimiva. Dalje smo videli prizore iz ruske revolucije, namreč tragedijo v štirih dejanjih „Moloh“, katero je spisal Lev G. Birinski. Ta drama se je uprizorila v zadnjem času po raznih nemških in slovanskih odrih. Ponekod jo je kritika ostro napadala, češ da je presurova in ima preveč revolucijsko tendenco. „Lokalna železnica“, katero je spisal Ludovik Thoma, je zabavna šaloigra, ki ima nekaj jako komičnih momentov in značajev. Nudila je prijetno zabavo. „Puncika“, dramska slika v enem dejanju, katero je spisala Božena Vikova-Kometicka, ima zopet tendenčno vsebino. Njen predmet je žensko vprašanje. Isto se mora reči o drami „Neznanka“ (La femme X),